

Exordium

To tusen og femten. Årstallet forteller om vårt ståsted i tiden. Årstallet har sin start i en fødsel som en gang fant sted i den lille byen Betlehem. Det er der vi er ankret opp, det er der hele vår vestlige kultur har sitt feste. Vi befinner oss et sted langs etter tidens akse, for tiden er en linje; den begynte en gang, og skal en dag ta slutt. To tusen og femten pluss-streker langs etter tidens akse.

Vi orienterer oss ut fra vårt sted i tid og rom. Juledagens tekst ber oss så å si sette sjøbein og bli med på en mektig reise. Vi forlater vårt år og sted for en prekens varighet og farer langs denne tidens akse mot vår tidsregnings origo, men vi farer forbi stallen i Betlehem, forbi keiser Augustus, det babylonske fangenskap og profetene, forbi Moses, faraoenes Egypt og Abraham, vi skuer utover vår vidstrakte jord og ser den som på avstand. Den er øde og tom. Det er hav. Det er kaos. Det er ingen ting annet enn Gud.

Så skaper Gud, og Ordet utfører, land kommer til syne. Gud sa, og det ble lys. Vi er ved tidenes morgen, den første soloppgang. Ordet og lyset kom inn i verden. Skaperordet som sa hva det gjorde. Ordet som skapte orden i kaos, strukturer, liv og lys. Lyset gav orientering og levelige kår for all Guds skapning og de første menneskene. Dit fører prekenteeksten oss i dag. Vi er ved tidens morgen, ved starten av vår tidsakse. Vi møter han som var før tid og jord ble til, barnet i krybben.

Høytidsvers

La oss reise oss og stemme i vårt høytidsvers: «En frelser er oss født i dag.»

En frelser er oss født i dag,
i mennesker Guds velbehag,
Gud være pris og ære!
Nå er han født i Davids stad;
den sønn som englene tilbad,
velsignet evig være!
Min sjel, kjenn vel denne nåde fri fra våde,
mett ditt øye nå med lyset fra det høye!

Prekenteekst: Joh 1,1-14

Dette hellige evangelium står skrevet i Johannesevangeliet kapittel én.

I begynnelsen var ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til. Det som ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes lys. Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det.

Et menneske sto fram, utsendt av Gud. Navnet hans var Johannes. Han kom for å vitne. Han skulle vitne om lyset, så alle skulle komme til tro ved ham. Selv var han ikke lyset, men han skulle vitne om lyset.

Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden.

Han var i verden, og verden er blitt til ved ham, men verden kjente ham ikke. Han kom til sitt eget, og hans egne tok ikke imot ham. Men alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn. De er ikke født av kjøtt og blod, ikke av menneskers vilje og ikke av manns vilje, men av Gud.

Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.

Slik lyder det hellige evangelium.

Preken

Jul er den store stemningens høytid for mange. Vi omgir oss med alt hva hjertet begjærer som skaper følelser og knytter til gode minner. Vi verdsetter de gode familieverdier og knytter vennskapsbånd, nå også gjennom sosiale medier. Alt er positivt og bra. Vi tenner lys i mørke, og vi liker det, ja vi elsker det!

Samtidig vet vi at våre følelser av stemning, julefreden og idyllen, det er ikke alt. Det finnes også harde realiteter, et drama som skjedde for en liten familie i en stall i Betlehem. Vi fremstiller dette i et rosenrødt skjær på våre julekort, slik at det passer inn i vår julestemning. Men, som vi nå har hørt i juledagens evangelium, historien startet ikke der. Vi tas med tilbake i tid. Bli med på reise!

I begynnelsen var jorden øde og tom, mørke lå over dypet. I den første skapelsesberetningen, Første Mosebok 1, fremstilles skapelsen av alt vi kjenner og har kjært i tidsrom på seks dager. Den sjuende dagen hvilte Gud. Den andre skapelsesberetningen i kapittel 2 griper inn på skapelsens sjette dag. Menneskene settes til å forvalte skaperverket. Mennesket gis herredømme over alt det skapte. Alt er overmåte godt.

Men like før sabbatsfreden, bryter slangen inn i paradiset. Adam faller sammen med Eva og fallet er stort, uendelig sårt og stort. Lyset skinte allerede den gang i mørke, men mørket ble kaldt og ondt, verden og Gud ble på hver sin side. Fiendskap og strid kom mellom mennesker, og lengsel etter, men også mistro til Gud. «Har Gud virkelig sagt at dere ikke skal spise av noe tre i hagen?» Mennesket ville ha Guds gaver, men mennesket ville ikke forpliktelse og grenser.

Så fører Bibelen oss fram gjennom menneskehetens historie langs tidens akse på skapelsens sjette dag. Vi er der ennå, på skapelsens sjette dag. Ved tidens ende skal Gud kalle sin frelste skare inn til evig sabbatshvile og fred. Alt takket være Gud, han som gav sin kjære, enbårne sønn til vår ufullkomne og ugjestmilde jord.

Slik kan vi lese skapelsesberetningen langs denne tidens akse der også vi har en plass. Ordet, på gresk Logos, som var der i begynnelsen, skaperordet som alt er blitt til ved, det kom til vår jord og ble menneske.

Et bilde tegner seg av Gud som dristig. Hele dette veldige prosjektet med menneskeheten lar Gud føre videre til tross for syndefallet, til tross for menneskenes svik. Et bilde tegner seg av Gud som dristig fordi han våget å satse alt på ett kort, ett eneste punkt langs tidens lange akse der det fikk bli et være eller ikke være for menneskenes frelse. Mon tro om ikke det dristigste ved Guds prosjekt med menneskeheten var å bli glad i oss, ja elske oss så høyt at han gav sin sønn, den enbårne i døden for våre synder.

Det skal mot til å meddele kjærlighet. Den som meddeler kjærlighet og får ja er overlykkelig. Den derimot som meddeler kjærlighet og får nei er såret. Gud er en såret Gud. Han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Ja, men også såret ved å møte nei for sin kjærlighet, nei og atter nei og stengte rom.

Det var ikke bare i herberget døren var stengt. Han kom til sitt eget, men hans egne tok ikke imot ham. Det var et skår i julegleden. I vårt vestlige og kristne Europa er det overraskende lite plass for Jesus. Han banker på stengte dører, men mange ser ut til å ha lukket hjertet sitt for ham. Overraskende kanskje, fordi vi i vårt etter hvert så velstående Europa har kunnet forkynne fritt og fra gammelt av har bygd vår kultur på de kristne grunnverdiene og budene.

Vil mennesket fortsatt kun ha Guds gode gaver, men ikke forpliktelse og grenser? Evangeliet har aldri vært et fritt fram for alt. Fristelsen til å droppe forpliktelsen er urgammel som arvesynden og den første Adam.

I dag er det vi som utfordres, vi som i dag regnes som hans egne. Det er oss han kommer til, men også vi stilles på valg. Tar du og jeg imot Ordet som forplikter i våre hjerter, i våre liv, også det gudsordet som vi opplever som brysomt, som skaper forargelse i oss og blant våre venner? Støtter vi, eller forakter vi dem som tror Ordet mer enn oss og som etter fattig evne forsøker å leve etter det slik Jesus og hans apostler har befalt?

Vi skal ikke så fort la dette spørsmålet gå forbi. For her er vi ved kjernen i hva det vil si å være kirke, hva det vil si å ta imot han som kom og bøye seg i lydighet og respekt for Ordet som lot seg føde.

Jesus forarget mange i sin samtid. Han stod ikke for en konservativ forsiktig linje, men møtte sin samtid med et radikalt budskap om å vende om og leve et nytt liv, annerledes enn verden. Han lovet dem som fulgte ham et liv som selv ikke døden kunne slukke ut. Å motta er gratis, av nåde, men å leve det skulle koste forfølgelse, hån og spott.

Noen har skjønnet dette mer enn oss. Det går et tog gjennom Europa. Noen av disse på flukt er våre tros-søsken som opplever forfølgelse og mye lidelse fordi de tar sitt kors opp og følger Jesus hver dag. Disse har tatt imot Ordet i hele sin fylde og radikalitet. Ordet har tatt bolig i dem. De leser sin bibel og lar troen få konsekvenser for deres liv, for det finnes bare *ett* kjærlighetens evangelium.

Så vet vi også at langs denne samme tidens akse som vi nå er to tusen og femten streker ut på, så er det en endetid der Herren Jesus snart skal forenes med sin brud som er hans sanne menighet av troende fra alle verdens hjørner.

Et av tegnene på at tiden er nær, er at evangeliet om riket skal forkynnes i hele verden til vitnesbyrd for alle folkeslag. I dag er dette i ferd med å skje gjennom misjon fra våre misjonsorganisasjoner, og i enda større grad fra misjonærer i land der vi tidlig drev misjon. Derfra ser vi en mektig misjonsoffensiv. Ordet når ut fra land til land, fra folk til folk. I vår tid går alt så fort.

Et annet endetidstegn vet vi er det store frafallet, og slik advarer vår Herre sin menighet om disse tider som kommer: «Mange falske profeter skal stå fram og føre mange vill.» Matt 24,11. Så vet vi også at profeter er dem som taler Guds ord, og de falske profeter er dem som taler et alternativt budskap, en lære som ikke er av Gud. Om de falske profeter i gammel tid, sa Herren: «De har villedet mitt folk og sagt: Fred! Men det er ingen fred.» Esekiel 13,10.

Kjære menighet. Skal vi ha fred med Gud, så finnes det bare ett evangelium å følge; det klassiske gamle, det som bærer i seg Guds gode gave, men også tro på de forpliktelser og grenser Ordet setter for det nye livet. Måtte vi alle på denne første juledag av hele vårt hjerte rope ut et rungende og begeistret ja til alt hans ord, han som kalles Ordet, Logos, vår visdom fra Gud. Kjærlighet til Ordet er kjærlighet til Herren Jesus Kristus. For det er et *kjærlighetens evangelium* vi enten tar imot, eller så sørgelig tar avstand fra. Her er det Gud som definerer rett og galt, ikke våre hjerter, ikke våre tanker.

Juledagens budskap er et håpets og kjærlighetens rop til vår verden. Det finnes et lys i mørke. Det finnes en herlighet full av nåde og sannhet. I dag har dette blitt et lite barn til del i dåpen midt iblant oss. Måtte det som startet i dåpen få leves ut i troen. Gaven og forpliktelsen og løftet om nærvær, er sterkt knyttet sammen i den befalingen vår Herre selv har gitt: «*Døp dem ... og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere ... og se, jeg er med dere alle dager ...*».

Et sted langs denne tidens akse av dager befinner vi oss i dag. Det var i den lille byen Betlehem vi og vår vestlige kultur, slik vi kjente den, var ankret opp og hadde fått sitt feste. Det skjedde en fødsel og Guds himmel ble åpnet.

Så bærer også hans oppstandelse bud om nytt liv på den siste dag ved enden av vår tidsakse, da skapelsens siste dag går over i evig sabbatshvile for Guds barn.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.